

لهیادی سنه سائهی کوژرانی فادیمه دا

سی سال به سهر ئه وروژهدا تیپه ری که فادیمه شاهیندال ته نها له بهر ئه وهی ویستی خوی شیوهی ژیان و هاوسه ری ژیانی خوی هه لئیریت، به دهستی باوکی کوژرا. هوی کوژرانه که له لایه که وه کارتیکردنی فرههنگی عه شیره تی دژبه ژن و پیاوسالارانه بوو به سهر باوکی فادیمه دا و له لایه کی دیکه شه وه سه رنه که وتنی ولاتیک (سوید) بۆره خساندنی بواری خوگونجاندن و یارمه تیدانی بنه ماله ی بیگانه له کۆمه لگاکه یدا.

فادیمه بۆماوه ی چهند سال هه موو ریگایه کی بۆ ئاشتبوو نه وه له گه ل باوکی و بنه ماله که ی تاقیکرده وه. ته نانه ت باوکی ئه و کوره ی که فادیمه ی خو شده ویست چوو ه خوازینی بۆمالی فادیمه به لام فایدیه نه بوو و له لایه ن باوکی فادیمه وه ره تکرایه وه. فادیمه که بۆی ده رکه وت ئه وان بریاری کوشتنیان داوه و پاشگه زیش نابنه وه، وه کوو دوایین ریگاچاره په نای برد بۆ پولیس و دواتریش بۆ ماسمیدای سوید، له پیشدا به نهینی و پاشانیش به ئاشکرا. فادیمه له وتاره که ی خویدا له پارله مانی سوید ده لیت، «ده بی ئه مه روون و ئاشکرا بیته که هه ر ژنیکی گه نج به هه ر پیشینه یه کی فرههنگیه وه که هه بیته، بتوانی هه م بنه ماله که ی رابگریته هه م ئه وه ی ئه و ژیا نه هه لئیریت که خوی ده بخوازیت.»

فادیمه هه م ریخراوه کوردیه کان و هه م ده سه لاتدارانی سوید به تاوانبارده زانیت له وه دا که ژیا نی ئه و که وتبووه بارو دۆخیکی وه ها دژواره وه، زۆر به داخه وه هه چکام له م لایه نانه نه یانتوانی فادیمه له مردن رزگار بکه ن. هه روه ها نه یانتوانی پیش بگرن له وه ها تاوانیکی گه وره که ئه نجامه که ی زیندانیکردنی باوکی فادیمه و کیشه دروست بوون بوو بۆ بنه ماله که ی. له راستیدا دایکی فادیمه هه م که چه جگه رگۆشه که ی له پیش چاوی خوی و له باوه شیدا کوژرا، هه م میرده که ی که وته زیندانی هه تا هه تاییه وه. ده زگا ده وه له تیه کان و هه روه ها بزوتنه وه ی یه کسانیه خوازی و ریخراوه کانی ژنان و به گشتی کۆمه لگای سوید - ته نانه ت ولاتانی دیکه ی سکاندینا فیش - ئه زموونیکی زۆریان له کوژرانی فادیمه و ئه نجامه کانی وه رگرت. دیارده ی کوژران و توندوتیژی به ناوی ناموسه وه که وته بهر باسکردن و توژی نه وه و لیکۆلینه وه یه کی بیۆینه.

ده وه له تی سوید سه ره تای مانگی دیسامبری 2004 میوانداری کۆنفرانسیکی گه وره ی نیۆنه ته ویی بوو به به شداری ژماره یه کی زۆر ریخراوی NGO هه روه ها ریخراوه ی پشتگیری له مافی ژنان و به تاییه ت چالاکانی پاریزگاری له ژنانی به رکه وتووی توندوتیژی، هه روه ها که سانیکی زۆر له ولاتانی ئه وروپا، ئه مریکا، ئه فریقا و روژه لاتی ناوه راسته وه. له م کونفرانسه دا که له ژیر دروشمی «خه بات دژبه توندوتیژی پیاوسالارانه، به جه ختکردن له سه ر توندوتیژی به ناوی ناموسه وه» بۆماوه ی دوو روژ به ریۆه چوو، که سانی بهر پرس، پسپۆر، شاره زاو چالاک له بواره جۆراوجۆره کاندا باسیکی چروپریانکرد له سه ر لایه نه جۆراوجۆره کانی توندوتیژی به ناوی ناموسه وه.

له م کونفرانسه دا جاریکی دیکه ش جه خت له سه ر ئه وه کرایه وه که کوشتن و توندوتیژی به ناوی ناموسه وه دیارده یه کی تاییه ت به ولاتیک یان فرههنگیک یان ته نانه ت ئایینیکیش نیه، به لکوو دیارده یه که له پاکستان، به نگلادش، ئه فغانستان، فه له ستین، ولاتانی عه ره بی، ئه فریقا، تورکیا و کوردستان و به شه کانی دیکه ی دنیا ش ده بییریت.

توندوتیژی به رامبه ر به ژنان به گشتی دیارده یه کی جیهانیه و کوشتنی ژنان له لایه ن ئه و پیاوانه وه که ئیستا یان پیشتر په یوه ندیکیان له گه لیان هه بووه له هه موو ولاتانی دنیا به دیده کریته. به لام به پیچه وانیه ی لیکدانه وه و توژی نه وه ی هیندیک که س ئه م کوشتنانه با ئه نجامه که شی هه ر به رکه وتنی ژنان بیته، یه کسان نین له گه ل کوشتنی ناموسی.

کوشتنی ناموسی که دیارده یه کی هه ره بهرچاوی توندوتیژی سیسته می پیاوسالارییه، بریتیه له

کرده و هیه کی تاوانبارانه له لایه ن ژماره یه ک پیاوان و جاری وایه ژنانیش له بنه ماله دا که کۆبوونه و هه ده که ن، بریاری کوشتنه که ئه دهن، پلانداده ریژن، چه کی کوشتن ئاماده ده که ن، بکوژ ده ستیشانده که ن و کات و شوینی کوشتنه که دیاریده که ن. پاش کوشتنه که ش پیرۆزبایی له بکوژ ده که ن و چه پله ی بۆلیده دهن.

به خۆشییه وه له کوردستان فرههنگی یه کسانبخوازی له گه شه کردندایه و سه ره رای دژواری زۆر و گیروگرفتی سیاسی، ئابووری و کۆمه لایه تی چالاکییه کی زۆر له هه موو ناوچه کانی کوردستان به دیده کریت. عه شیره ته کان له کوردستان هه رچه ند له بهر بارودۆخی سیاسی و به رژه وهندی حیزبی له لایه ن هیندی که له حیزبه کانه وه باوه شینده کرین و ته نانه ت زیندووش ده کرینه وه، به لام فرههنگی عه شیره تی دژبه ژن تاراده یه ک تهنگی پیهه لچندراوه.

خاتوو رووناک فرهه ج چالاکی بزووتنه وه ی ژنان له کوردستان مانگی رابردوو له کۆریکدا له شاری ستۆکھۆلم باسی ئه وه ی کرد که ماوه یه ک له مه و بهر پیاویکی به سالآچووی سه ره به عه شیره تیک که چه که ی که سکی پرپووه له گه ل خۆی بردوویه ته لای ئه وان له سه نته ری راگه یاندن و رووناکییری ژنان له سلیمانی. ئه م پیاوه به سه ته زمانه ئه لئ ئه زانم ئیوه پاریزگاری له ژنان ده که ن. عه شیره ته که م فشاریان بۆ هیناوم که چه که م بکوژم له سه ره ئه وه ی خۆشه ویستی کردوو و پاشان هه لیانخه له تاندوو. منیش که چه که م خۆشه وه ییت و قه تکاری وانا که م که بیکوژم. ئه وا به ئیوه ی ده سپیرم و خۆیشم سه ری خۆم هه لده گرم و له داخی عه شیره ته که م ده چم بۆ به غدا.

ریزگرتن له فادیمه پاریزگاریه له مرۆقایه تی و سه ره به ستی و له و ئاره زووانه ی که ئه و و هه زاران هه زار کچ و ژنی وه کوو ئه و ده یانه ویته. ده کرا و ده کریت هه لیکی وه ها بره خسیته که نه کچان ناچاربن بنه ماله و خۆشه ویسته کانیان به جیییلن و نه ئه و کاته ییش له گه ل بنه ماله که یان ده میتنه وه ژیانیان لیبکریته زیندان. سه ره به ستی و مافی هه لبژاردنی ئازادانه مافیکی ره وایه، که هه موو پیاوان و ژنانی دونیا بۆیان هه یه ئه و مافه یان هه بیته.

له کوردستانی رزگارکراودا ده بی ئه و باوکه ی که چه که ی له سه ر په یوه ندی خۆشه ویستی که وتوو ته بهر توندوتیژی عه شیره ته که یه وه، بتوانیت به سه ره به ستیه وه پاریزگاری لیبکات و ناچارنه کریت سه ری خۆی هه لبگریته به ره و به غدا. ئه وه عه شیره ته که و سیسته می پیاوسالارییه که ده بیته بکه ویته ژیرفشارو به ته وای پاشه کشه یان پی بکریته. ده بی هه ره هه نگاویک به ره و کوردستانیکی ئازاد، سه ره به ست و دیموکراتیک هاوکات لانیکه م هه نگاویکیش ژنانی کوردستان له کۆمه لگه یه کی یه کسان نزیکتر بکاته وه. خه بات بۆ ئه و ئامانجه ش ئه رکی سه رشانی هه موومانه به ژن و پیاوه وه و ئه و هه گه وره ترین ریزگرتنه له فادیمه و هه موو فادیمه کانی دیکه.

ئهحمه د ئه سکهنده ری

2005/1/20